

Rutine for avklaring av kriterier

For å sikre kvalitet og troverdighet i Miljøfyrtårnsertifiseringen er det helt avgjørende at alle vesentlige miljøaspekter i en virksomhet adresseres av sertifiseringskriterier.

Dette dokumentet oppsummerer Miljøfyrtårn sin praksis om valg av sertifiseringskriterier. Målet med dokumentet er:

- oppsummere hovedtrekkene i hva som skal til for at en virksomhet er *sertifiserbar*,
- hvordan miljøaspektene i en virksomhet identifiseres og *korrekte sertifiseringskriterier tildeles*
- hvordan man kan benytte *avklaringsfanen*
- hvordan man skal benytte kriteriet om «*andre miljøaspekter*»
- gi en oversikt over *ofte stilte spørsmål* relatert til kriteriesett

Dokumentet oppdateres i takt med at praksis opparbeides, systemregler endres osv.

Er virksomheten sertifiserbar?

En virksomhet er sertifiserbar dersom de vesentlige miljøaspektene dekkes av Miljøfyrtårns kriterier. De vesentlige miljøaspektene er aktivitetene, produktene eller tjenestene som har en betydelig påvirkning på det indre eller ytre miljøet. Vesentlige miljøaspekter i virksomhetens hovedaktiviteter skal dekkes av et eller flere kriteriesett. Det samme gjelder tilleggsaktiviteter med betydelig påvirkning på det indre eller ytre miljøet. Om det er enkelte elementer som ikke dekkes inn av kriteriesett, men som ikke er knyttet til virksomhetens hovedaktivitet, kan disse dekkes inn gjennom kriterium 1963. Vesentligheten skal gå frem av virksomhetens risikovurdering (les mer i neste avsnitt). Hoveddelen av miljørisikoene hos en virksomhet skal dekkes av et kriteriesett.

Alle virksomheter skal alltid oppfylle felleskriterier + leietaker/byggeier, og i tillegg skal det legges til bransjespesifikke kriteriesett dersom virksomheten har vesentlige miljøaspekter utover det som er adressert i disse kriteriesett. Antall bransjespesifikke kriteriesett som skal legges til avhenger av hvor mangeartet virksomhetens aktiviteter er. Men i de aller fleste tilfellene vil ett eller to bransjekriteriesett kombinert med felleskriterier + byggeier/leietaker være tilstrekkelig.

For å avgjøre om virksomheten er sertifiserbar skal de vesentlige miljøaspektene i virksomheten kartlegges. I kartleggingen skal det tydeliggjøres hvilke aktiviteter virksomheten har og om Miljøfyrtårns kriteriesett kan dekke inn de mest vesentlige miljøaspekter som følger med disse aktivitetene.

Sjekkliste: Hvordan identifisere miljøaspektene i en virksomhet og tildele korrekte sertifiseringskriterier?

Vi har satt opp sjekkpunkter som vi anbefaler at alle virksomheter og konsulenter benytter for å vurdere sertifiserbarhet og for å finne passende kriteriesett.

1. Hva er **hovedaktiviteten(e) i virksomheten**? Hvilke varer eller tjenester leveres? Hvilke ressurser trengs for å gjøre disse aktivitetene? Næringskoden kan benyttes for å finne bransje på www.brreg.no, men husk at det er de faktiske aktivitetene som er utslagsgivende for vurderingen. Næringskoden skal derfor kun benyttes som støtteverktøy. Det kan også være nyttig å undersøke relevante lovkrav virksomheten er underlagt.

Eksempel:

- Et hotell, som har matservering utover frokost og har et bassengbad, burde bruke tre bransjekriteriesett, da de har tre tydelige hovedaktiviteter (Hotell, Restaurant eller Enkle Serveringssteder, Badeanlegg).
 - En klesbutikk, som også har en budtjeneste hvor man sporadisk leverer klær med sykkel til kunder i nærområdet, trenger kun ett bransjekriteriesett (Handel), da det kun er butikken som er en tydelig hovedaktivitet.
2. Har virksomheten **andre aktiviteter, produkter, eller tjenester** (sekundæraktiviteter)? Det er viktig å ha en risikobasert tilnærming, altså at fokuset er på aktiviteter som kan ha vesentlig miljøpåvirkning. Vurder derfor om karakter og omfang av sekundæraktivitet tilsier at flere sertifiseringskriterier skal legges til, eller om disse best håndteres gjennom kriterium ID1963 "Andre miljøaspekter".
 3. Hva er de **vesentlige miljøaspektene av hoved- og sekundæraktivitetene**? Undersøk bl.a. hvordan aktivitetene påvirker energiforbruk, transportmåte, arbeidsmiljø/sikkerhet samt om det genereres/transporteres/lagres spesielle avfallsfraksjoner (f.eks. farlig avfall, EE-avfall, forurensede masser) eller om det brukes/omsettes farlige stoffer.

Et viktig hjelpemiddel for å vurdere vesentlighet er virksomhetens risikovurdering. I risikovurderingen vurderer man hvilke aktiviteter som kan påvirke både indre miljø (=helse og sikkerhet samt trivsel til de ansatte) og ytre miljø (=naturmiljø, altså det som er forbundet med avfall, utslipp/forurensning osv.), samt sannsynlighet for og konsekvens av aktivitetene. Dette gir en god pekepinn på vesentlighet.

4. Har virksomheten betydelige **indirekte miljøpåvirkninger**? F.eks. ved at virksomheten foretar omfattende innkjøp av varer og/eller tjenester.

5. Har virksomheten **lager, verksted, vaskehall m.v.**? Det er viktig å få med seg alle deler av virksomheten for å vurdere hvor miljøpåvirkningen ligger.
6. Still kontrollspørsmål om det **kreves spesiell fagkompetanse** (f.eks. fagbrev) eller offentlige godkjenninger/tillatelser for å utføre aktivitetene/tjenestene. Dette sier noe om risiko til oppgavene som utføres.

Har Miljøfyrtårn kriteriesett som dekker virksomhetens hovedaktiviteter og største miljørisikoer som er avdekket gjennom punktene over?

Hvis ja: Tildel kriteriesett

Hvis nei: Virksomheten er ikke sertifiserbar

Hvis usikkert: Kontakt Stiftelsen Miljøfyrtårns miljøfaglige rådgivere.

Miljøfyrtårn kan bistå med å avklare eventuelle tvilstilfeller. Før man kontakter Miljøfyrtårn, skal konsulent ha gjort en innledende vurdering av hvorvidt det finnes kriteriesett som er dekkende. Da blir det lettere for Miljøfyrtårn å yte god veiledning.

Merk: En virksomhet er sertifiserbar når dens hovedaktiviteter og største miljørisikoer er dekket inn av kriteriesett. Enkelte elementer kan dekkes gjennom kriterium 1963.

Kriterium 1963: Andre miljøaspekter

Kriterium 1963 sier følgende: *“Det skal gjøres en vurdering for å se om det er andre miljøaspekter i virksomheten som er vesentlige, og som krever tiltak og eventuelt måling og oppfølging i handlingsplanen.”* Dette kriteriet skal brukes i de tilfellene der det finnes kriteriesett som treffer det meste av virksomhetens vesentlige miljøaspekter, men hvor enkelte elementer ikke er dekket inn. Kriterium 1963 skal ikke brukes til å behandle hovedaktiviteter, eller en stor andel av virksomhetens totale miljøpåvirkning, men kun til å «tette hull».

Bruk av fanen «Avklaringer» i portalen

Viktige avklaringer som har betydning for sertifiseringen, skal logges i avklaringsfanen. Det er kun Stiftelsen Miljøfyrtårn som kan legge inn avklaringer i miljøfyrtårnportalen, og det er derfor viktig med god dialog mellom Miljøfyrtårn og konsulent/sertifisør for å sikre at viktige avklaringer logges. Dette har betydning for hvordan sertifisør skal vurdere virksomheten under sertifiseringen.

Et typisk eksempel kan være at et tvilstilfelle rundt valg av riktig kriteriesett har vært behandlet hos Stiftelsen Miljøfyrtårn. Konklusjonen av en faglig avklaring legges alltid i avklaringsfanen. Det er viktig at både konsulenter og sertifisører sjekker avklaringsfanen når de starter arbeidet med en virksomhet.

Ofte stilte spørsmål og avklaringer:

Spørsmål/bransje	Svar
Skogbruk/landbruk/akvakultur	<p>Miljøfyrtårn har ikke sertifiseringskriterier for slike virksomheter. Disse kan ikke sertifiseres. Det gjelder også visningssenter knyttet til akvakultur/ oppdrettsanlegg.</p> <p>Ved dyrking av mat og dyrehold i veldig liten skala, f.eks. «museumsdyr» og pallekarmdyrking av grønnsaker kan virksomheten sertifiseres når det kun utgjør små deler av en mye større total. Vurder evt. bruk av «andre miljøaspekter». Ved dyrehold skal kriteriene for dyreparker og besøksgårder vurderes.</p>
Produksjon av mat- og drikkevarer	<p>Per i dag kan følgende virksomheter innen næringsmiddelindustrien sertifiseres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bakeri • Kjøttbearbeidende industri • Iskremfabrikk/meieri <p>Miljøfyrtårn har ikke sertifiseringskriterier for andre virksomheter innen næringsmiddelindustrien. Disse kan ikke sertifiseres.</p>
Bruk av kriteriesett «Renholdsbedrift» der det er internt ansatte renholdere ?	<p>Kriteriesett «Renholdsbedrift» skal vanligvis ikke brukes for internt ansatte renholdere. Kun dersom dette utgjør en betydelig del av totalvirksomheten. Men det er naturlig å vurdere bruk av «andre miljøaspekter» der det er internt ansatte renholdere.</p>
Slamsuging/rørspyling	<p>Slike virksomheter sertifiseres på kriteriesettet Veitransport og/eller Maskinentreprenør, eventuelt også med tillegg under «andre miljøaspekter» (f.eks. er ofte farlig avfall og utvendig vask tjenester noen av disse virksomhetene driver med).</p>
Vaktmesterselskaper	<p>Miljøfyrtårn har ikke sertifiseringskriterier for vaktmesterselskaper. Vurder om virksomhetens hovedaktiviteter kan dekkes av kriterier for</p>

	<p>byggentreprenør, renholdsbedrift eller anleggsgartner. Det kan også være tilstrekkelig med felleskriterier, evt sammen med kriterium 1963, men det må vurderes ut fra hovedaktiviteter.</p> <p>Vaktmestere i større bygg, med et lite kontor/verksted, behandles vanligvis ikke særskilt i sertifiseringen. Vurder evt. bruk av «andre miljøaspekter».</p>
Verksted	<p>Der verksted utgjør en hovedaktivitet, skal relevant kriteriesett legges til, f.eks. Mekanisk verksted, Trebearbeidende industri, Byggentreprenør, Plastindustri e.l.</p> <p>Der hvor det er mindre verksteder (f.eks. på bakrom i butikk o.l.) skal «andre miljøaspekter» vurderes.</p>
Lager	<p>Et lager vil ha viktige HMS-risikoer ved seg. Ofte vil et normalt lager (med lagring av ikke-farlig avfall og ikke/lite mekanisert) være ivaretatt av felleskriteriene. Vurder eventuelt «andre miljøaspekter». Det er derfor viktig å tenke risikomomenter for ytre og indre miljø når lageret vurderes.</p>
Kantine/kjøkken	<p>Kriteriesettet Kantine brukes når virksomheten har en kantine med eget personell som tilbereder eller bestiller/serverer mat til de ansatte. Et kjøkken der alle lager mat til seg selv, er ikke en kantine.</p> <p>I tilfeller hvor kantinedriften foretas av et annet driftsselskap, trenger ikke kantinekriteriesettet legges til, men det anbefales å påvirke driftsselskap til å sertifisere seg, eller stille relevante miljøkriterier ved innkjøp av tjenesten.</p>
Tomme ekstrabygg	<p>Tomme tilbygg, garasjer og lignende i tilknytning til virksomheten dekkes gjennom felleskriterier/byggeier/leietaker. Bruk evt. også «andre miljøaspekter».</p>
Har tilhold to/flere steder	<p>For virksomheter som har tilhold i separate bygg med noen få ansatte begge steder og med samme ledelse,</p>

	<p>kan man vurdere å søke Miljøfyrtårn om å innlemme en av lokasjonene som såkalt «satellitt». Når en lokasjon er satellitt, fyller den ikke ut en egen miljøkartlegging, men inngår i miljøkartleggingen til lokasjonen den sertifiseres sammen med. Satellittene har ikke egen klima- og miljørapport, men fyller ut et «mini-miljøregnskap» som lastes opp i portalen under «Dokumenter». Satellitter besøkes ikke av sertifisør.</p> <p>For at en lokasjon skal kunne inngå som en satellitt i en annen lokasjon, skal antallet årsverk tilknyttet lokasjonen være maksimalt 3 (4 i hovedkontormodellen). I tillegg skal satellittene dekkes av samme aktivitet/kriteriesett som hovedlokasjonen. Satellitten skal ha like eller mindre omfattende miljøaspekter som hovedlokasjonen.</p> <p>Bruk av satellittmodellen skal avtales med Miljøfyrtårn. Konsulent/virksomhet sender adresse og antall årsverk tilknyttet satellitt(e) til Miljøfyrtårn, samt bekrefter at satellitten dekkes av samme kriteriesett. Miljøfyrtårn vil legge inn dette som en avklaring i portalen.</p>
<p>Nyttebiler (veitransport)</p>	<p>Hvor stor skala er det snakk om før man benytter kriteriesettet «Veitransport»?</p> <p>Veitransport benyttes ved langtransport. Hvis transport tilbys som en tjeneste, og/eller virksomheten har biler i faste ruter/kjøremønstre som en del av virksomhetens totale produkt og løsninger, skal kriteriesett for veitransport brukes.</p> <p>Det vil si at når det gjelder enkel og sporadisk tjenestekjøring, eller transport av ansatte (håndverkere o.l.) trenger man ikke benytte kriteriesett for veitransport.</p> <p>«Administrerende transportselskap» benyttes der man ikke har egne biler/sjåførere, men leier disse inn. Det er</p>

	<p>fullt mulig å bruke både Veitransport og Administrerende transportselskap (noen har delvis egne og delvis innleide sjåførere).</p> <p>Ved veitransport knyttet til masseutkjøring/anleggsvirksomhet, er normalt «Maskinentreprenør» tilstrekkelig som kriteriesett.</p>
Renseanlegg	Miljøfyrtårn har ikke sertifiseringskriterier for renseanlegg. Disse kan ikke sertifiseres.
Forbrenningsanlegg/fjernvarme o.l.	Miljøfyrtårn har ikke sertifiseringskriterier for forbrenningsanlegg/fjernvarme. Disse kan ikke sertifiseres.
Kraftverk/energiproduksjon	<p>Miljøfyrtårn har ikke sertifiseringskriterier for kraftproduksjon. Kraftprodusenter kan ikke sertifiseres.</p> <p>Andre selskaper innen kraftbransjen, som salgsselskaper/nettselskaper i energikonsern kan sertifiseres.</p> <p>Miljøfyrtårn har per i dag ikke kriterier for eierskap. Morselskaper innen kraftbransjen som har gyldig sertifikat per 11.11.2020 beholder sertifikatet inntil dette utløper. De kan fortsette å være sertifisert når vi får på plass nye kriterier for eierskap, men dersom de kun eller hovedsakelig eier selskap innen kraftproduksjon (hvor vi ikke har bransjekriterier), bør vi anbefale å gå over til ISO-14001.</p>
Gjenvinningsbedrifter/ avfallsvirksomheter	<p>Gjenvinningsbedrifter kan sertifiseres.</p> <p>Miljøfyrtårn har ikke kriterier for avfallsvirksomheter som driver med behandling av avfall, som drift av aktive/nedlagte deponier, kompostering og avfallsforbrenning. Disse virksomheter kan ikke sertifiseres.</p>
Byggeier	Byggeierkriteriesettet skal benyttes i følgende situasjoner:

	<ul style="list-style-type: none"> • Der virksomhet holder i lokaler som eies av virksomheten selv • Der virksomheter sitter i lokaler som eies av annet selskap underlagt felles ledelse • Der virksomhet eier bygg som leies ut til andre <p>Spesielt i siste situasjon der eiendomsselskaper eier bygg som leies ut treffer ikke kriteriesettet de vesentlige miljøaspektene godt. Miljøfyrtårn er derfor i gang med å utvikle et kriteriesett for eiendomsforvaltere/eiendomsutviklere.</p>
Hoteller med matservering utover frokost	Skal legge til enten Restaurant eller Enkle serveringssteder. Hotellkriteriene dekker kun frokostservering.
Bruk av kriteriesettet «prosjekterende» for andre enn arkitekter	Kriteriesettet «Prosjekterende» passer alle virksomheter som prosjekterer, ikke bare arkitekter og ingeniører. Kriteriene kan altså også være nyttige for landskapsarkitekter og entreprenører som prosjekterer selv.
Eierskap	Miljøfyrtårn har per i dag ikke kriterier for eierskap. Nye enkeltstående virksomheter som kun har eierskap som formål, kan ikke sertifiseres før vi har disse kriteriene klare. (Gjelder ikke HK modell hvor morselskapet sertifiseres sammen med sine underenheter som vi har kriteriesett for).
«Grønn» vs. «Grå» anleggsarbeid	Kriteriesettet «Maskinentreprenør» retter seg mot den «grå» delen av anleggsarbeid, altså grunnarbeid som graving, stein- og betongarbeid. Den «grønne» delen, altså alt som har med opparbeiding av grøntarealer, beplantning osv. å gjøre, dekkes av kriteriesettet «Anleggsgartner». Store virksomheter som dekker den grå og grønne delen kan ha nytte av begge kriteriesett.

